

Т. Г. Васильців, О. П. Мульска, Ю. К. Шопська

Засоби фінансового контролю розвитку об'єднаних територіальних громад

Досліджено питання актуальності запровадження системи фінансового контролю розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. Зроблено висновки щодо особливостей, мети та завдань фінансового контролю розвитку територіальних громад. Уточнено сутність поняття фінансового контролю розвитку територіальних громад. Наведено результати аналізу низки показників фінансового розвитку об'єднаних територіальних громад Львівської області та зроблено висновки в контексті диспропорцій фінансового забезпечення розвитку громад. Розроблено авторський методичний підхід до побудови інтегрального коефіцієнта рівня фінансової спроможності територіальних громад регіону. Здійснено аналіз стану фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад Львівської області. Зроблено висновок, що імплементація цих практик аналізування може використовуватися як достатньо інформативний засіб фінансового контролю розвитку територіальних громад. Окреслено й інші перспективні напрями щодо засобів удосконалення фінансового контролювання процесів соціально-економічного розвитку громад.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток територій, моніторинг, контроль, фінансові інструменти, фінансові засоби, регіональний розвиток, стале зростання територій.

Постановка проблеми. В Україні з 2014 р. реалізується реформа децентралізації, що передбачає передання повноважень, а також фінансових ресурсів від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування. Означена реформа визнана стратегічним імперативом, пріоритетним завданням забезпечення подальшого сталого функціонування і соціально-економічного розвитку територій та країни загалом. На сьогодні вже відбулися потужні зміни, які стосуються формування базового рівня місцевого самоврядування, а велика чисельність наявних місцевих рад об'єдналися, стали більш спроможними й перебрали на себе більшість повноважень, що слугує достатньо вагомим основою і передумовою подальшого реформування в сферах охорони здоров'я, освіти, культури, соціальних послуг тощо. Разом із владними повноваженнями органи місцевого самоврядування отримали й більший фінансовий ресурс, який можуть використовувати в цілях подальшого соціально-економічного розвитку територіальних громад. Але водночас актуалізується завдання належного фінансового контролю розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ) з декількох причин: по-перше, раціонального використання фінансового ресурсу; по-друге, ефективного використання фінансового ресурсу; по-третє, забезпечення висхідної динаміки розвитку територій.

Аналіз останніх досліджень. Питанням децентралізації та фінансового забезпечення цих процесів присвячені наукові дослідження цілої когорти науковців. Зокрема, серед зарубіжних можна виділити результати досліджень Н. Акаї та М. Сакати (щодо податково-бюджетної децентралізації та економічного зростання) [1, с. 93-108], Б. Едвардса, С. Їлмаза та Дж. Боекса (у контексті децентралізації та постконфліктного розвитку територій) [2], Дж. Ліна, З. Лію (щодо перерозподілу податкових платежів як основи децентралізації) [3, с. 1-21].

Серед вітчизняних досліджень проблеми фінансово-адміністративної децентралізації достатньо комплексно представлені у працях таких науковців, як І. Білецька (визначення напрямів розвитку процесу децентралізації на основі імплементації позитивних зарубіжних практик) [4, с. 25-32], І. Литвинчук, О. Скидан та О. Іванюк (обґрунтування напрямів та засобів розвитку місцевої

інфраструктури) [5, с. 422-433], І. Сторонянська, Л. Бенювська, Х. Патицька, І. Гринчишин, В. Чемерис та ін. (визначення ризиків адміністративно-фінансової децентралізації) [6, с. 76-79], розроблення заходів усунення просторових диспропорцій під час децентралізації [7, с. 43-62], формування політики розвитку громад в умовах активної державної політики децентралізації [8]). Водночас мало висвітленим на сьогодні залишається питання формування та імплементації нових підходів до забезпечення якісного фінансового контролю розвитку об'єднаних територіальних громад.

Метою статті є обґрунтування нових засобів фінансового контролю розвитку об'єднаних територіальних громад.

Основні результати дослідження. Як відомо, фінансовий контроль зазвичай застосовується як інструмент державного управління фінансовою системою. Завдяки фінансовому контролю органи державної влади забезпечують моніторинг і перевірку цільового призначення, а також ефективності використання фінансових ресурсів. У світовій практиці це поняття набуло ширшого призначення, фінансовий контроль часто використовується як інструмент не стільки перевірки цільового призначення використання коштів, як спостереження за розвитком фінансових систем мезорівня. За такого підходу завдяки використанню засобів фінансового контролю можна своєчасно ідентифікувати проблемні аспекти фінансового розвитку територій ще на стадії їх виникнення (зародження). Але можливі завдання фінансового контролю на цьому не вичерпуються. Відповідно, визначимо такі завдання фінансового контролю:

- ідентифікація проблемних аспектів фінансування соціально-економічного розвитку;
- компаративний аналіз функціонування фінансових систем різних територій;
- виявлення проблемних сфер фінансування та, відповідно, підтримки соціально-економічного розвитку;
- відстеження динаміки ситуації в частині фінансової спроможності громад;
- обґрунтування управлінських рішень з диверсифікації джерел формування та використання фінансового забезпечення тощо.

У першу чергу слід вести мову про фінансову спроможність ОТГ. По мірі її покращення, власне, актуалізуються питання впровадження та застосування інструментарію фінансового контролювання. Фінансова спроможність ОТГ залежить від окремих витратних фінансових інструментів, зокрема інвестиційних витрат, які сприяють підвищенню інвестиційної привабливості громади, залученню інвестицій у соціальну інфраструктуру. А забезпечення високого рівня інфраструктури громади, власне, й є одним з головних факторів розвитку ОТГ. Фінансові засоби для стимулювання розвитку інфраструктури стосуються, насамперед, обслуговування та розширення технічної інфраструктури (водопостачання, каналізація, електропостачання та теплопостачання, громадський транспорт) та соціальної інфраструктури (освіта, культура, охорона здоров'я). Інвестування в інфраструктуру зміцнює позиції комуни з точки зору залучення потенційних інвесторів. Інфраструктурні інструменти створюють умови для підвищення конкурентоспроможності територіальної одиниці шляхом збільшення кількості та покращення якості наданих комунальних і соціальних послуг, створюючи умови для розміщення нових суб'єктів господарювання. Інвестиційна діяльність підрозділів місцевого самоврядування суттєво відрізняється від інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, оскільки здійснюється для забезпечення високого рівня фінансової спроможності ОТГ.

Активність реалізації інвестиційно-інфраструктурних проєктів достатньо тісно корелює з фінансовими показниками (передусім доходів і видатків) ОТГ. На прикладі Львівської області можемо спостерігати ситуацію, за якої ОТГ, які мають вищий рівень доходів загального фонду в розрахунку на одну особу населення (Славська, Солонківська, Підберізцівська, Давидівська, Волицька, Мурованська, Дублянська, Кам'янка-Бузька, Заболотцівська, Зимноводівська), здебільшого мають також і вищий рівень видатків загального фонду на одну особу населення, видатків на утримання апарату управління та капітальних видатків у розрахунку на одиницю населення (табл. 1).

Хоча простежуються і винятки. До прикладу, Давидівська ОТГ, отримуючи високі доходи загального фонду в розрахунку на одну особу, має нижчий за середній рівень видатків загального фонду на одну особу, а Дублянська та Зимноводівська ОТГ з вищим за середній рівнем доходів мають чи не найнижчі видатки.

Спостерігається певне так зване розбалансування ситуації зі співвідношеннями у видатках на управління та капітальних видатках ОТГ Львівської області. Наприклад, у низці ОТГ з високими рівнями доходів і видатків зберігаються також і високі рівні видатків на апарат управління та на капітальні цілі, що, з позиції якісного фінансового менеджменту та раціонального розподілу ресурсів, логічно.

В окремих ОТГ ще більша увага приділяється капітальним видаткам, коли за обсягами витрат на утримання апарату управління на одну особу населення відповідна ОТГ перебуває на нижчих позиціях, а за капітальними видатками на одну особу – на вищих. Ідеться, зокрема, про Нижанковицьку, Зимноводівську, Дублянську, Мурованську, Давидівську та деякі ін. ОТГ. Утім, відомі і протилежні практики, які підлягають більш прискіпливому аналізу та, відповідно, обґрунтуванню пропозицій щодо зміни ситуації за результатами фінансового контролю. Ідеться про Бабинську, Новокалинівську, Заболотцівську, Волицьку та деякі інші ОТГ.

Спостерігається достатньо тісна кореляція між нижчим рівнем дотаційності місцевих бюджетів і вищим рівнем капітальних видатків у загальній сумі видатків, що закономірно (табл. 2). Утім, така ситуація зберігається не у всіх ОТГ. Наприклад, найнижча частка капітальних видатків характерна для низки ОТГ, які за рівнем дотаційності бюджетів не посідають найнижчі позиції в регіоні. Ідеться про Кам'янка-Бузьку, Тростянецьку, Новокалинівську, Заболотцівську, Радехівську, Мостиську, Бабинську, Гніздичівську та деякі інші ОТГ. Очевидно, що відносно невисокий рівень дотаційності бюджету ще не слугує свідченням високої фінансової спроможності ОТГ до здійснення суттєвих капітальних видатків. Але порівняно з іншими ситуація в зазначених ОТГ у частині капітальних видатків видається гіршою. Причини вказаного можна виявити за результатами більш глибокого структурного аналізування.

З іншого боку, про все ще невисокий рівень фінансової спроможності ОТГ Львівської області свідчить інформація, яка вказує на критично високий рівень видатків на управління та на оплату праці. Наприклад, понад половину ОТГ потрапили до груп високого (більш як 35,0%) та вище середнього (30,1-35,0%) показника «частка видатків на управління у доходах загального фонду»; 80% аналізованих ОТГ мають високий (понад 85,0%) та / чи вище середнього (75,1-85,0%) рівень заробітної плати у видатках загального фонду. Зазначене є свідченням того, що більша частина ресурсу витрачається на управління та на оплату праці, відповідно, ОТГ мають обмежені можливості в частині фінансування капітальних проєктів розвитку.

Таблиця 1

Групування об'єднаних територіальних громад Львівської області за абсолютними показниками доходів і видатків, 2020 р.

ОТГ	Доходи загального фонду на одну особу, тис. грн	Видатки загального фонду на одну особу, тис. грн	Видатки на утримання апарату управління на одну особу, тис. грн	Капітальні видатки на одну особу, тис. грн	
Славська	В (>7,0)	В (>10,0)	ВС (1,7-1,9)	В (>5,0)	
Солонківська		ВС (8,1-9,9)	В (>2,0)	В	
Підберізцівська				ВС (3,1-4,9)	
Давидівська	ВС (5,1-6,9)	НС (6,1-7,0)	С (1,4-1,6)	В	
Волицька		В	В	НС (1,1-2,0)	
Мурованська		НС	С	ВС	
Дублянська		Н (<6,0)	НС (1,0-1,3)	В	
Кам'янка-Бузька		ВС	Н (<0,9)	НС	
Заболотцівська				С	Н (<0,1)
Зимноводівська		Н	Н	ВС	
Тростянецька		С (4,1-5,0)	НС	НС	НС
Новокалінівська	ВС			Н	
Жовтанецька	С (7,1-8,0)		НС	НС	
Радехівська	НС		Н	Н	
Великолюбінська			НС	С (2,1-3,0)	
Шегинівська	НС (3,1-4,9)	Н	НС	НС	
Великомостівська		НС	Н	Н	
Меденицька		Н	НС	НС	
Мостиська		НС	Н	Н	
Бабинська			ВС	Н	
Бібрська		Н	Н	НС	
Ходорівська				Н	Н
Гніздичівська		Н (<3,0)	НС	НС	НС
Новострілищанська	НС			НС	
Розвадівська	Н		Н	НС	
Щирецька			НС	Н	
Лопатинська			Н	НС	
Судововишнянська			Н	Н	
Нижанковицька			НС	В (>5,0)	
Бісковицька	НС		НС	НС	
Грабовецька			С	С	
Рудківська			Н	НС	
Чукв'янська	НС		НС	С	
Вільшаницька				Н	Н
Воютицька	Н		Н	НС	НС
Магерівська				НС	Н
Міженецька				НС	Н
Луківська		НС		Н	
Воле-Баранецька		НС		Н	
Новоміська		Н		НС	

Примітка: назви груп: В – високий; ВС – вище середнього; С – середній; НС – нижче середнього; Н – низький.

Джерело: побудовано на основі даних інтернет-ресурсу «Децентралізація дає можливості».
URL: <https://decentralization.gov.ua>

Таблиця 2

Групування об'єднаних територіальних громад Львівської області за відносними показниками доходів і витратків, 2020 р.

ОТГ	Рівень дотаційності, %	Частка витратків на управління в доходах загального фонду, %	Частка заробітної плати у витратках загального фонду, %	Частка капітальних витратків у загальній сумі витратків, %
Славська	Н	Н	Н (<50,0)	ВС
Солонківська		НС		
Підберізцівська	С	С	С	В
Давидівська	НС	НС		
Волицька		В		
Мурованська	С	С	С	В
Дублянська		НС	ВС	
Кам'янка-Бузька	Н	Н (<15,0)	С	НС
Заболотцівська	НС	НС	ВС	Н
Зимноводівська	С			С
Тростянецька				С
Новокалінівська	Н (<0)	В	ВС	НС
Жовтанецька				
Радехівська	НС	НС	ВС	Н
Великолюбінська	ВС			
Шегинівська	НС (0,1-9,9)	ВС	С	С
Великомостівська		НС		НС
Меденицька	С	ВС	С	С
Мостиська		НС (15,0-25,0)	ВС	В
Бабинська	ВС	В		
Бібрська			С	С (65,1-75,0)
Ходорівська		С		С
Гніздичівська	С (10,0-19,9)	ВС (30,1-35,0)	ВС	Н
Новострілищанська	ВС	В		
Розвадівська	В	С	В	ВС
Щирецька		В		В
Лопатинська	ВС (20,0-29,9)	С (25,1-30,0)	ВС	ВС
Судовошишнянська				
Нижанковицька		В (>35,0)	В	В
Бісковицька	В (>30,0)			ВС
Грабовецька				В
Рудківська			ВС (75,1-85,0)	НС
Чукв'янська			В (>85,0)	ВС
Вільшаницька				
Воютицька				С
Магерівська				Н (<10,0)
Міженецька				НС (10,1-15,0)
Луківська				С (15,1-20,0)
Воле-Баранецька				С (15,1-20,0)
Новоміська				ВС (20,1-30,0)

Примітка: назви груп: В – високий; ВС – вище середнього; С – середній; НС – нижче середнього; Н – низький.

Джерело: побудовано на основі даних інтернет-ресурсу «Децентралізація дає можливості». URL: <https://decentralization.gov.ua>

За результатами проведення фінансового контролю мають бути обґрунтовані управлінські рішення щодо або оптимізації витратної частини (зокрема щодо управління), або з розширення і диверсифікації джерел доходів бюджетів ОТГ.

Для проведення аналізу фінансової спроможності ОТГ було розроблено та апробовано авторську методику, згідно з якою наведені в табл. 1 та табл. 2 індикатори були розділені на стимулятори та дестимулятори. До першої групи віднесено: доходи загального фонду в розрахунку на одну особу, тис. грн; капітальні видатки в розрахунку на одну особу, тис. грн; капітальні видатки в загальній сумі видатків, %. До дестимуляторів включено: видатки загального фонду в розрахунку на одну особу, тис. грн; видатки на утримання апарату управління в розрахунку на одну особу, тис. грн; рівень дотаційності бюджетів, %; співвідношення видатків на утримання апарату управління і

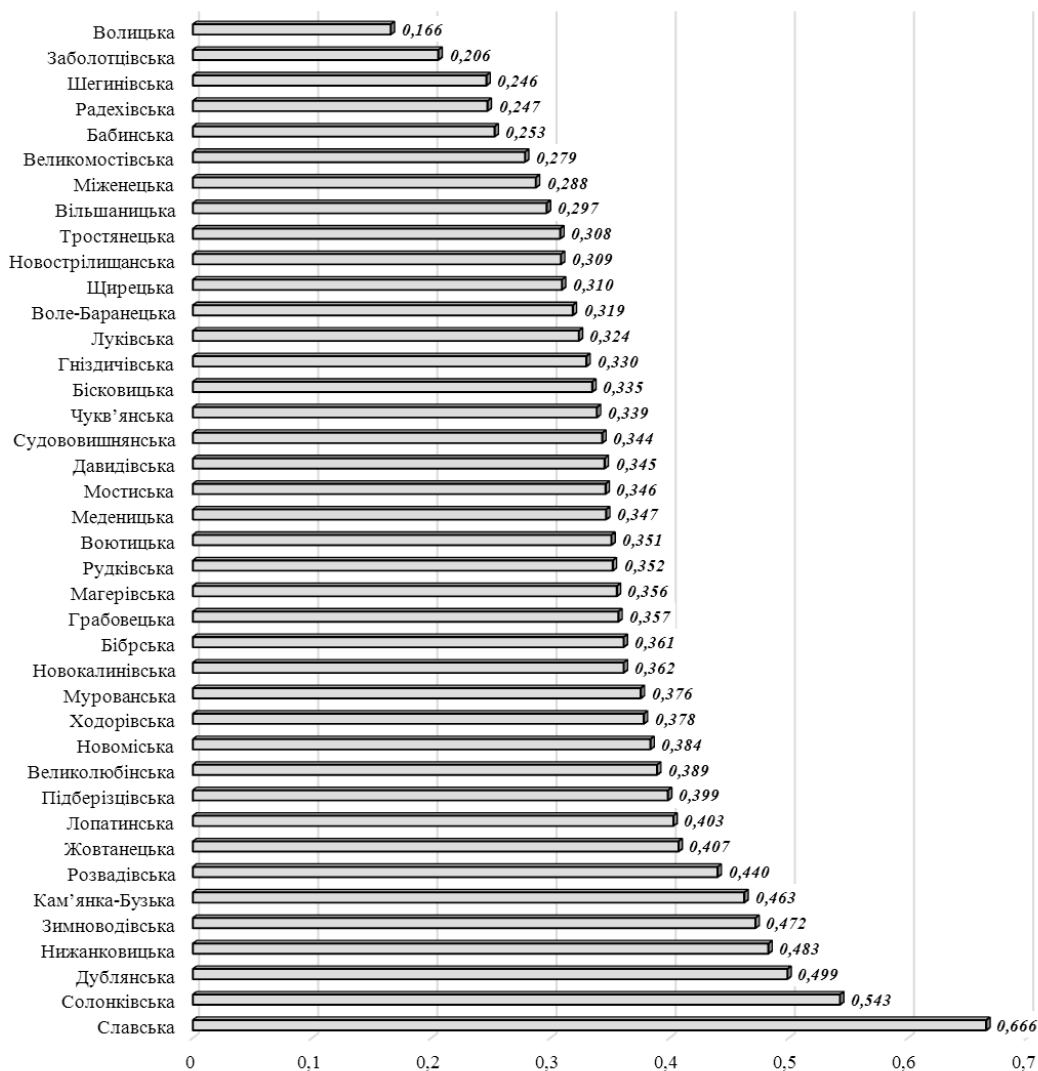

Рис. 1. Рівень фінансової спроможності ОТГ Львівської області, 2020 р.

Джерело: побудовано на основі авторських розрахунків.

доходів загального фонду, %; частка заробітної плати у видатках загального фонду, %.

Методика побудови інтегрального показника фінансової спроможності ОТГ передбачає реалізацію трьох етапів: 1) нормування індикаторів у межах сукупності ОТГ; 2) обчислення коефіцієнтів вагової значущості індикаторів (на основі методу головних компонент); 3) розрахунок інтегрального коефіцієнта (методом середньої зваженої як лінійна комбінація індикаторів і ваг) фінансової спроможності ОТГ.

На рис. 1 наведено розраховані зі застосуванням авторської методики показники фінансової спроможності ОТГ Львівської області у 2020 р. Їхні значення варіювали в діапазоні від 0,665 до 0,166, що свідчить про значну диференціацію розвитку громад регіону. Славська ОТГ, яка має найвищі показники фінансової спроможності серед досліджуваних громад, демонструє високі темпи розвитку, а Волицька ОТГ з найменшими показниками фінансової спроможності – незначні темпи ефективності функціонування.

Варто наголосити, що на розвиток ОТГ вагомий вплив справляють окремі індикатори фінансової спроможності (рис. 2).

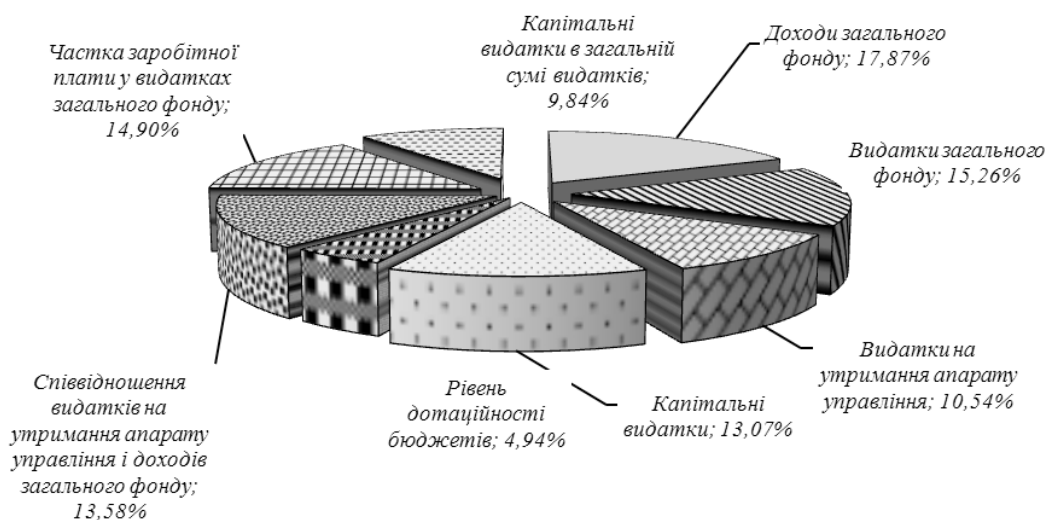

Рис. 2. Коефіцієнти вагової значущості показника фінансової спроможності ОТГ Львівської області, 2020 р.

Джерело: побудовано на основі авторських розрахунків.

Найбільший вплив, який можна детермінувати через коефіцієнт вагової значущості, справляють індикатори «доходи загального фонду на одну особу» (17,87%) і «видатки загального фонду на одну особу» (15,26%), що свідчить про високу залежність фінансової спроможності громад від ефективності реалізації фінансових інструментів розвитку ОТГ. Натомість «рівень дотаційності бюджетів» має незначний рівень вагової значущості для забезпечення фінансової спроможності ОТГ, що є підтвердженням тези про важливість фінансової автономії громад для забезпечення ефективності децентралізації в Україні.

Значення результатів аналізу фінансової спроможності на прикладі ОТГ Львівської області для управлінської практики полягає в тому, що вони підтверджують тезу про низьку ефективність та інтенсивність процесу децентралізації в Україні. Методико-аналітичне значення методики аналізуван-

ня фінансової спроможності ОТГ полягає в можливості застосування підходу як засобу фінансового контролю розвитку територіальних громад.

Окрім того, на рівні територіальних громад можуть застосовуватися також інші засоби (методи) фінансового контролю: моніторинг фінансово-господарської діяльності; аналіз реєстраційно-облікової діяльності; обстеження фінансово-економічного стану; аналіз звітності (поточної чи за визначений період) із застосуванням індексного, а також методу середніх і відносних величин; перевірка фінансово-господарської діяльності; фінансово-економічна експертиза використання коштів і т. ін.

Вважаємо також, що як елемент у системі фінансового контролю розвитку ОТГ має високий потенціал дієздатності інститут регуляторної політики. Відомо, що головна місія регуляторної політики – забезпечення високого рівня якості нормативно-правового поля. У частині фінансового контролю упровадження принципів і підходів регуляторної політики дало б змогу належної попередньої експертизи та перевірки прийнятих і реалізованих рішень у частині фінансової політики ОТГ, погодження інтересів влади, бізнесу та громади, зокрема через недопущення неякісних нормативно-правових актів, а також виступу цього засобу фінансового контролю як активного регулюючого засобу.

Висновки. З огляду на отримання ширших адміністративних повноважень і фінансових можливостей актуалізувалося завдання належного фінансового контролю подальшого розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні, головню з причин, по-перше, раціонального розподілу; по-друге, ефективного використання фінансового ресурсу; по-третє, забезпечення висхідної динаміки та сталого розвитку територій. На відміну від традиційного застосування фінансового контролю як інструменту державного управління фінансовою системою, його можливості на рівні управління розвитком ОТГ значно ширші, включно з якісним спостереженням за розвитком фінансових систем мезорівня, і дозволяють своєчасно ідентифікувати проблемні аспекти фінансування розвитку територій. За умови застосування фінансового контролю як інструменту політики управління соціально-економічним розвитком громад його завдання одночасно поширюються і на ідентифікацію проблемних аспектів фінансування соціально-економічного розвитку, компаративний аналіз функціонування фінансових систем різних територій, виявлення проблемних сфер фінансування та, відповідно, підтримки соціально-економічного розвитку, відстеження динаміки ситуації в частині фінансової спроможності громад, обґрунтування управлінських рішень з диверсифікації джерел формування та використання фінансового забезпечення тощо.

Склад засобів фінансового контролю розвитку територіальних громад не обмежений. Доцільно, аби в таких цілях використовувалися методичні підходи щодо групування та компаративного аналізу ОТГ за абсолютними показниками доходів і видатків, відносними показниками доходів і видатків, розрахунку інтегрального коефіцієнта фінансової спроможності громад і т. ін. Як доповнення до результатів кількісного оцінювання слухними будуть і висновки, отримані за результатами використання інших засобів (методів) фінансового контролю – моніторингу фінансово-господарської діяльності, аналізу реєстраційно-облікової діяльності, обстеження фінансово-економічного стану, аналізу звітності, перевірки фінансово-господарської діяльності, фінансово-економічної експертизи використання коштів і т. ін. Високе прикладне значення має впровадження принципів і підходів інституту регуляторної політики до процедур фінансового контролю розвитку ОТГ в Україні.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі стосуються обґрунтування процедурно-методичних управлінських аспектів (включно з їх нормативно-правовим закріпленням) щодо наступної інституціалізації практики фінансового моніторингу розвитку територіальних громад в Україні.

Список використаних джерел

1. Akai N., Sakata M. Fiscal decentralization contributes to economic growth: evidence from state-level cross-section data for the United States. *Journal of Urban Economics*. 2002. Vol. 52(1). Pp. 93-108. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0094-1190\(02\)00018-9](https://doi.org/10.1016/S0094-1190(02)00018-9)
2. Білецька І. М. Напрями імплементації досвіду Польщі в контексті підвищення ефективності державної політики децентралізації та забезпечення соціально-економічного розвитку України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4(115). С. 25-32. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-4-5>
3. Edwards B., Yilmaz S., Boex J. Decentralization as a Post-Conflict Strategy: Local Government Discretion and Accountability in Sierra Leone. *Public Administration and Development*. 2015. Vol. 35(1). Pp. 46-60. DOI: <https://doi.org/10.1002/pad.1707>
4. Lin J., Liu Z. Fiscal decentralization and economic growth in China. *Economic Development and Cultural Change*. 2000. Vol. 49(1). Pp. 1-21. DOI: <https://doi.org/10.1086/452488>
5. Lytvynchuk I., Skydan O., Ivaniuk O. Local governance and territorial development on the basis of GIS. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2021. Vol. 42(4). Pp. 422-433. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2020.43>
6. Сторонянська І., Патицька Х., Гринчишин І., Чемерис В. Просторові диспропорції у розвитку територіальної громади в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2020. № 6(4), С. 43-62. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.03>
7. Соціально-економічний розвиток територіальних громад центральної України в умовах децентралізації: наук.-аналіт. звіт / наук. ред. Сторонянська І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2019. 104 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190040.pdf>
8. Мульська О. П., Гудзовата О. О. Виклики фінансової глобалізації для розвитку території України: напрями мінімізації та регулювання. *Бізнес Інформ*. 2021. № 1. С. 164-170. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-164-170>
9. Vasylytsiv T. H., Klipkova O. I., Lupak R. L., Mitsenko N. G., Mishchuk I. P. Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. Vol. 4(31). Pp. 320-330. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v4i31.190934>

References

1. Akai, N., & Sakata, M. (2002). Fiscal decentralization contributes to economic growth: evidence from state-level cross-section data for the United States. *Journal of Urban Economics*, 52(1), 93-108. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0094-1190\(02\)00018-9](https://doi.org/10.1016/S0094-1190(02)00018-9).
2. Biletska, I. M. (2020). Napryamy implementatsiyi dosvidu Pol'shchi v konteksti pidvyshchennya efektyvnosti derzhavnoyi polityky detsentralizatsiyi ta zabezpechennya sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Directions of implementation of the Polish experience in the context of increasing the effectiveness of the state policy of decentralization and ensuring the socio-economic development of Ukraine]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryyemnytstvo – State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, 4(115), 25-32. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-4-5> [in Ukrainian].
3. Edwards, B., Yilmaz, S., & Boex, J. (2015). Decentralization as a Post-Conflict Strategy: Local Government Discretion and Accountability in Sierra Leone. *Public Administration and Development*, 35(1), 46-60. DOI: <https://doi.org/10.1002/pad.1707>
4. Lin, J., & Liu, Z. (2000). Fiscal decentralization and economic growth in China. *Economic Development and Cultural Change*, 49(1), 1-21. DOI: <https://doi.org/10.1086/452488>
5. Lytvynchuk, I., Skydan, O., & Ivaniuk, O. (2021). Local governance and territorial development on the basis of GIS. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. Vol. 42(4). Pp. 422-433. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2020.43>
6. Storonianska, I., Patytska, Kh., Hrynchysyn, I., & Chemerys, V. (2020). Prostorovi dysproportsiyi u rozvytky terytorial'noyi hromady v umovakh administratyvno-finsansovoyi detsentralizatsiyi [Spatial disproportions in development of territorial community under conditions of administrative and financial decentralization]. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 6(4), 43-62. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.03> [in Ukrainian].
7. Storonianska, I. Z. (Ed.) (2019). Sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok terytorial'nykh hromad tsentral'noyi Ukrainy v umovakh detsentralizatsiyi [Socio-economic development of territorial communities of central

- Ukraine in conditions of decentralization]: Scientific and analytical report. Lviv: Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190040.pdf> [in Ukrainian].
8. Mulska, O. P., & Hudzovata, O. O. (2021). Vyklyky finansovoyi hlobalizatsiyi dlya rozvytku terytoriy Ukrayiny: napryamy minimizatsiyi ta rehulyuvannya [Challenges of financial globalization for the development of the territories of Ukraine: directions of minimization and regulation]. *Biznes Inform – Business Inform*, 1, 164-170. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-164-170> [in Ukrainian].
 9. Vasylytsiv, T. H., Klipkova, O. I., Lupak, R. L., Mitsenko, N. G., & Mishchuk, I. P. (2019). Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(31), 320-330. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190934>

Vasylytsiv T. H., Mulska O. P., Shopska Yu. K. Measures of financial control over the development of united territorial communities.

The purpose of the article is to substantiate new measures of financial control over the development of united territorial communities. The article examines the relevance of the introduction of a system of financial control over the development of united territorial communities in Ukraine. The authors prove that the main goal of proper financial control of the further development of the united territorial communities in Ukraine was actualized for the three reasons: rational distribution and efficient use of financial resources; ensuring the upward dynamics and territories' sustainable development. The features, goals, and objectives of financial control of the development of territorial communities are outlined. The essence of the concept of financial control of the development of territorial communities is specified. The results of the analysis of several indicators of financial development of the united territorial communities in Lviv region are given and the conclusion about the disproportions of financial support of community development is systematized. The author's methodological approach to the analysis of the integral coefficient of financial capacity of territorial communities of the region is developed. The analysis of the state of financial capacity of the united territorial communities in Lviv region is carried out. The scientific novelty of the research lies in substantiating the author's methodological approaches to grouping and comparative analysis of united territorial communities based on indicators of income and expenditure, grants and subventions from the state budget, which allowed to identify the level of financial capacity and assess the effectiveness of the use of financial resources in each united territorial community in Lviv region. The practical significance of the research is that the implementation of the results of the financial capacity analysis can be used as informative and analytical measures of financial control over the development of local communities. Other perspective guidelines concerning measures of improvement of financial control in the processes of social and economic development of communities are outlined.

Keywords: socio-economic development of territories, monitoring, control, financial instruments, financial measures, regional development, sustainable growth.

Васильців Тарас Григорович – доктор економічних наук, професор, завідувач відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: tgvas77@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2889-6924>).

Vasylytsiv Taras Hryhorovych – Dr.Sci. (Econ.), Prof., Head of the Department of problems of social and humanitarian development of the regions of the Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Мульська Ольга Петрівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: oliochka.mulska@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1666-3971>).

Mulska Olha Petrivna – Ph.D. (Econ.), Senior Researcher of the Department of problems of social and humanitarian development of the regions of the Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Шопська Юлія Костянтинівна – здобувач освітнього рівня магістр Львівського торговельно-економічного університету (e-mail: shopska.yulia@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1639-1136>).

Shopska Yuliya Kostyantynivna – Candidate in Master of the Lviv University of Trade and Economics.

Надійшло 01.03.2021 р.